

חולין דף ק"כ

ציר צרופו לאוכל ביום הכיפורים ולטומאה
למדנו במשנה שהרוטב מצטרף לטמא
טומאת אוכלים. ומבאר רבא, הכוונה לשומן

שעל המרק. אמר לו אביי, הרי יש לו עצמו שם של אוכל ומדוע צריך להצטרף לאוכל? אלא הכוונה ללחה היוצאה מן הבשר. שואלת הגמרא, למה דווקא שקרש, הרי אמר ריש לקיש לגבי יום הכיפורים שציר שעל גבי ירק⁷³⁴, מצטרף לככותבת ביום הכפורים? עונה הגמרא, לגבי יום הכיפורים מצטרף, כיון שתלוי בשיעור של יישוב הדעת, וגם זה מועיל, אבל אם זה לא קרוש אין על זה שם של אוכל. וכאן הנידון אם מצטרף לאוכל וכל זמן שאינו קרוש אינו מצטרף⁷³⁵.

עוד שנינו במשנה 'הקיפה' מצטרפת לאוכל. ומבאר רבא, הכוונה ל'פירמא'. אמר אביי, והרי הוא עצמו יטמא טומאת אוכלין? אלא אמר רב פפא, הכוונה לתבלין שאינו נאכל בפני עצמו.

הקריש דם ואכלו או התיך חלב וגמעו
מביאה הגמרא ששנינו בברייתא, מי שהקריש דם על גבי האור ואכלו, או שהמחה

את החלב וגמעו, חייב. שואלת הגמרא, מובן שאם הקפה את הדם ואכלו חייב, כיון שהקשהו נחשב לאוכל. אבל אם התיך את החלב, נאמר שחייב על אכילתו ולא על שתייתו? אמר ריש לקיש, שנאמר: "ונכרתה הנפש" 'נפש' משמע כל דבר המיישב דעתו של אדם לרבות את השותה. וכן שנינו בברייתא לעניין חמץ, המחחו וגמעו, אם חמץ הוא ענוש כרת. אם מצה היא אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. מובן שבמצה אינו יוצא כין שאין על זה שם של 'לחם עוני' אבל על חמץ חייב על אכילה ולא על שתייה? אמר ריש לקיש, הכתוב 'נפש' בא לרבות את השותה. ובעוד ברייתא לגבי נבלת עוף טהור מצינו כן, 'המחחו לעוף טהור באור, מטמא בגדים אבית הבליעה. המחחו בחמה, טהור. ולכאורה כתוב שם אכילה? אמר ריש לקיש, הכתוב 'נפש' מרבה את השותה. ובחמה פטור, כיון שבכך הוא מסרית.

734 משקה היוצא מן הירק; לישנא אחרינא: ציר שהיו מטבילין מאכלן בציר. רש"י.

735 אוכל ומשקה אין מצטרפין, דהא לא שוו שיעוריי הו. רש"י.

ומבארת הגמרא שהוצרכו להשמיע כן בשלשת המקרים: חלב, חמץ ונבלה. שאם היה כתוב בחלב, לא היינו לומדים ממנו חמץ, שכן לא היתה לו שעת הכושר, וכן נבלה לא נלמד שהרי ענוש כרת. ואם התורה הייתה כותבת רק חמץ, לא נלמד ממנו לחלב שכן לא הותר מכללו, וכן נבלה לא הייתה נלמדת שכן בחמץ ענוש כרת. ואי התורה היתה כותבת בנבלה לא היו נלמדים ממנה שכן מטמאה. ואף אם היו כתובים שניים לא היה ניתן ללמוד. שכן אם לא היה כתוב בנבלה, לא היה נלמד מהם שכן יש בהם עונש כרת! ואם לא היה כתוב בחמץ, היינו אומרים שהם לא היתה להן שעת הכושר! ואם לא היה כתוב חלב, הינו אומרים ששניהם לא הותר מכללן, תאמר בחלב שהותר מכללו. שואלת הגמרא היכן מצינו שהותר חלב? אם חלב בהמה לגבוה, הרי גם נבלה הותרה במליקת עוף? ואלא חלב חיה להדיוט, הרי גם נבלה הותרה במליקה דחטאת העוף לכהנים? עונה הגמרא שההתר הוא חלב חיה להדיוט, ומה שהותר נבלה לכהנים, זה לא נחשב משלהם אלא נחשב שזכו משלחן גבוה.

שואלת הגמרא, מדוע ששינו בברייתא, נאמר בשרצים: "אלה הטמאים לכם וכו'" לאסור צירן ורוטבן וקיפה שלהן. הרי ניתן ללמוד מחלב וחמץ ונבלה? עונה הגמרא שאם לא היה כתוב, הינו אומרים 'דיו לבא מן הדין להיות כנדון, מה שם עד שיש כזית אף כאן עד שיש כזית. שואלת הגמרא, ונכתוב בשרצים ואלו יילמדו ממנו? דוחה הגמרא שיש פירכא, מה לשרצים שכן טומאתן ואיסורן במשהו.

הבאת ביכורים במשקי פירות שואלת הגמרא אם כן, מנין מה ששינו בברייתא, הטבל והחדש וההקדש והשביעית והכלאים, בכולם המשקין היוצאין מהן כמותן? ואם נאמר שנלמד מחלב וחמץ ונבלה, הרי זה יהיה טוב לגבי טבל וחדש ושביעית וכלאי הכרם שדומים בכל שהאיסור בא מאיליו, אבל במקום שהאיסור לא בא מאיליו כהקדש, מנין? מבארת הגמרא, שנלמד מבכורים. ששנה רבי יוסי, נאמר: "ולקחת מראשית כל פרי האדמה" פרי אתה מביא ואין אתה מביא משקה. הביא ענבים ודרכן מנין? תלמוד לומר 'תביא'. שואלת

הגמרא, והרי יש פרכא על הלימוד מבכורים שכן טעונין קרייה והנחה על הרצפה? אלא למד מתרומה. שהיא הוקשה לבכורים. שאמר מר, נאמר: "ותרומת ידך" אלו בכורים. מה לתרומה שכן חייבין עליה מיתה במזיד וחומש בשוגג? אלא למד משניהם: מתרומה ובכורים. מה לתרומה ובכורים שכן חייבין עליהם מיתה וחומש? אלא נלמד מתרומה או מבכורים ואחד מאלו חמץ או נבלה⁷³⁶.

משקה תרומה מענבים וזיתים שואלת הגמרא, אם תרומה נלמדת מביכורים שחייבם על משקה, מה ששנינו דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ סיתוניות⁷³⁷ ושאר מיני פירות של תרומה, אם כלם בשוגג, רבי אליעזר מחייב קרן וחומש, ורבי יהושע פוטר. במה נחלקו? עונה הגמרא, בדון מינה ומינה: רבי אליעזר סבר דון מינה ומינה: מה בכורים, משקין היוצא מהן כמותן, אף תרומה נמי משקין היוצא מהן כמותן. וכן למדים: מה בכורים, אפילו שאר מינין, אף תרומה שהפרישה בפירות, אפילו שאר מינין כגון תמרים ותפוחים. ורבי יהושע סבר, דון מינה והעמד את הלימוד במקומו. מה בכורים משקין היוצאין מהן כמותן, אף תרומה משקין היוצאין מהן כמותן. והעמד במקומו שדוקא משקים תירוש ויצהר ולא משקים אחרים.

ומבארת הגמרא, לפי זה מה ששנינו במשנה בתרומות, אין מביאים בכורים משקה אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים, זה כרבי יהושע, הסובר 'דון מינה ואוקי באתרה'. וכן מה ששנינו במשנה בתרומות, אין סופגין את הארבעים משום משקה הבא מפירות ערלה, אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים. זה כרבי יהושע, שאמר 'דון מינה ואוקי באתרה', שלמד בכורים מתרומה. ושוב לומד לערלה בגזירה שווה "פרי" "פרי" מבכורים.

736 דכי פרכת 'מה לתרומה שכן מיתה' נבלה תוכית. מה לנבלה שכן איסור הבא מאליו? תרומה תוכית. וחזר הדין, הצד השווה שבהן שאסורין הן עצמן ומשקין היוצאין מהן כמותן אף אני אביא את אלו. רש"י.
737 ענבים הנמצאין בגפנים בימות החורף, שאין מתבשלין לעולם, ועושין מהן חומץ. רש"י.